

Amerikai szőlőkabóca (*Scaphoideus titanus*) monitoring útmutató (lárva- és imágó gyűjtési módszerek, határozási segédlet)

Az útmutató célja, hogy egységes felvételezési módszertan alkalmazásával megalapozza a felmért adatok összehasonlíthatóságát, melyek az amerikai szőlőkabóca monitoring rendszer részei.

A monitoring célja a lárvakelés, az egyedfejlődés és a populációdinamika meghatározása, valamint a növényvédelmi kezelések időzítésének szakmai megalapozása.

1. A lárvastádiumok és a lárvanépeség megfigyelése, a lárvaszámolás módszere

Az amerikai szőlőkabóca egynemzedékes, tojás alakban teelő faj. A nőtények a tojásaikat többségében a kétéves cser foszló kérge alá helyezik.

A lárvák kelése időjárástól függően elhúzódó, május közepétől egészen július első dekádjáig tarthat. A lárvák és a nimfák főleg a hajtások alsó leveleinek fonákján tartózkodnak, közel azokhoz a vesszőkhöz, ahová a nőtények tojásaikat lerakták.

A lárvák megjelenését, a lárvastádiumok meghatározását, azok egyedszámát a szőlőtőkék alapos vizsgálatával kell felmérni május 15. és július 10. között heti egy alkalommal a következő módon:

1.1. Vizuális vizsgálattal (növényvizsgálattal)

- Ültetvényenként 4 különböző felvételező helyet kell kijelölni, ami együttesen reprezentál egy monitoring helyszínt.
- Kijelölésnél kerülni kell a parcella szélső sorainak vagy legyengült tőkéknek a kiválasztását;
- Elsősorban a sarjhajtások levelein, ennek hiányában a tőkék alsó részén elhelyezkedő hajtások levelein kell a számolást elvégezni;
- A 4 felvételező helyen összesen 100 db véletlenszerűen kiválasztott levélen kell a levelek óvatos megfordításával a lárvákat keresni;
- Javasolt felvételező helyenként 5 tőkéről, tőkénként 4-5 levelet véletlenszerűen vizsgálni;
- A lárvákat kora reggeli órákban célszerű keresni és az egyedszámot fel kell jegyezni;
- Az útmutatóban található felvételek alapján kell az egyes lárvastádiumokat elkülönítve számba venni;
- A lárvák nagyon mozgékonyak, emiatt napsütéses, meleg időben, valamint közvetlenül eső után nem javasolt a felmérés elvégzése.

testhossz: 1,5 mm–1,8 mm

Amerikai szőlőkabóca első lárvastádiuma (L1)

testhossz: 1,8 mm–4,2 mm
A szárnykezdemény rövid, alig kiemelkedő.

Második lárvastádium (L2)

testhossz: 1,8 mm–4,2 mm
A szárnykezdemény fejlettebb, és szélei határozottan megnyúlnak hátrafelé.

Harmadik lárvastádium (L3)

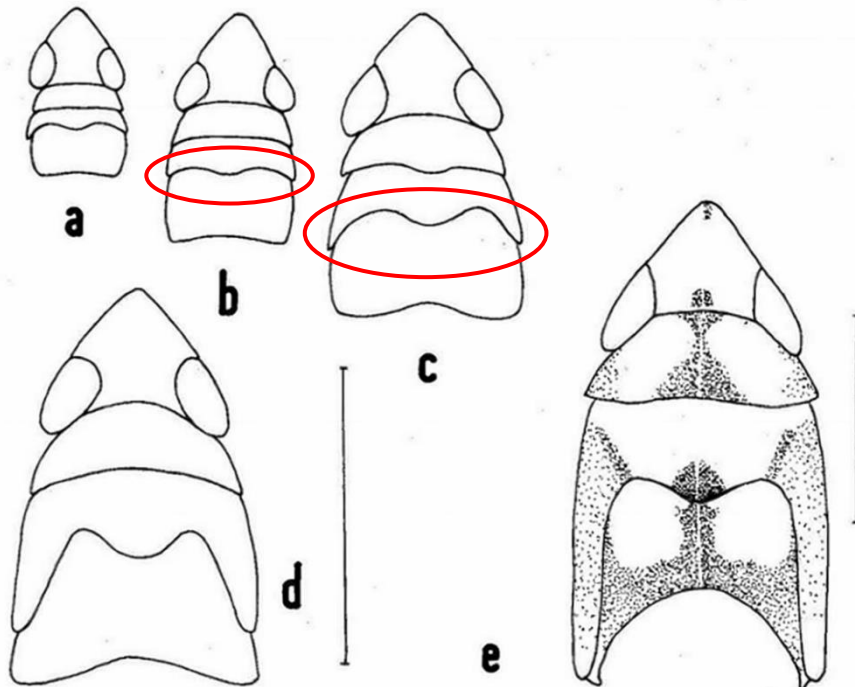
testhossz: 4,3 mm–5,2 mm
A szárnykezdemény már hosszú, keskeny és határozottan hátra nyúlik.
A tor szélesebb és dominánsabb a fejhez képest.

Negyedik lárvastádium (L4)

testhossz: 4,3 mm–5,2 mm

Ötödik lárvastádium (L5)

1. ábra : A *Scaphoideus titanus* lárvastádiumainak feje és torszervénei della Giustina,1992 után (hátdoldali nézet): a. L1, b. L2, c.L3, d. L4 (a méretvonal hossza 0,5 mm), e. L5 (a méretvonal hossza 1 mm)

2. Az imágónéesség megfigyelése, a csapdázás módszere

Az imágók időjárástól függően július elejétől-közepétől jelennek meg – először a hímek, később a nőstények –, és egészen szeptember végéig, október elejéig jelen vannak. A rajzáscsúcs rendszerint a július vége–augusztus közepe közötti időszakra esik.

Az imágók ültetvényen belüli jelenlétének észlelésére **megfelelő eszköz a sárga vagy zöldessárga ragadós szinccapda**. Ennek segítségével követhető az is, hogy az elvégzett növényvédő szeres kezelés sikeres volt-e, illetve, hogy vannak-e újabb betelepülő imágók az ültetvényben.

A ragacsos sárgalapokat a szőlő lombzatában 1,5 méter magasra vagy szemmagasságban, a hajtásra, a vesszőre vagy a tám-berendezésre erősítve kell kihelyezni.

Az ültetvényben a csapdázási helyen egymástól legalább 50 m-re 2 db, háttal összefordított csapdát kell rögzíteni, kerülve a szélső sorok kiválasztását.

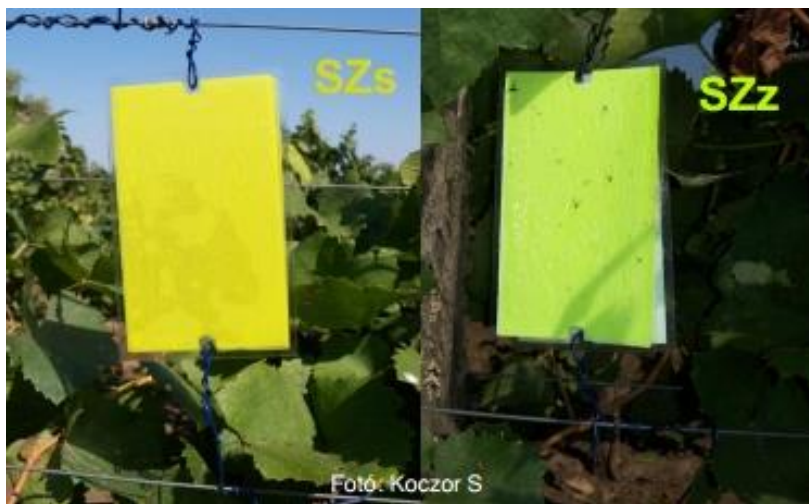
A csapdák kihelyezésének az ideje az L4-es lárvák megjelenése, mivel ezt követően körülbelül 10 nappal jelennek meg az első imágók. A fogások leolvasása és az adatok monitoring rendszerbe rögzítésre 7 naponta történjen szeptember 30-ig.

A színcsapda vonzóképesége kirakás után nagyjából 1–2 hétig, illetve a ragacsalap beteléséig tart. Ezután a ragacsalapokat ki kell cserélni. A használt színcsapdákat ragadós felükkel befelé, szív alakban hajtsuk össze és úgy szállítsuk, illetve tároljuk.

testhossz: 4,5 mm – 6 mm

Amerikai szőlőkabóca imágó

A színcsapdák rögzítése az ültetvényben

3. A felvételezett adatok rögzítése:

A módszertan szerint felvételezett adatokat a növényorvos/előrejelzést végző szakember bejelentkezés után a Nébih Károsító Monitoring rendszerébe tölti fel az adatfelvételt követő 24 órán belül.

<https://karositomonitoring.nebih.gov.hu/Account/Login>

Rögzítendő adatok köre:

Lárva esetén a rögzítendő egyedszám a 100 levélen összesen számolt lárva és nimfák fejlődési fokozatonkénti megoszlását jelenti.

Imágók esetén az egy csapdára (kétoldalas ragacslap) eső átlagos egyedszámot kell rögzíteni.

Észlelés dátuma:

Észlelés módja: növényvizsgálat /sárga vagy zöldessárga színcsapda

Csapdázás módja, csapda típusa: sárga / zöldessárga ragacslap

Kultúra: szőlő

Fajta: (szabad szöveg)

Kultúra jellege: nem művelt/konvencionális/öko;

Lárvastádium L1: darabszám

Lárvastádium L2: darabszám

Lárvastádium L3: darabszám

Lárvastádium L4: darabszám

Lárvastádium L5: darabszám

Kifejlett kabóca: darabszám

GPS: a tábla egy reprezentatív pontja.

Szőlő fenológia: a BBCH skála szerint (decimális kóddal megadva), jelen útmutató 1. számú melléklete.

Budapest, 2026. április 17.

Amerikai szőlőkabóca (*Scaphoideus titanus*) monitoring útmutató 1. számú melléklete

BBCH kód	Leírás HU
0	Rügyfejlődés
00	Nyugalmi állapot
01	Rügyduzzadás kezdete
03	Rügyduzzadás vége
05	Gyapjas stádium
07	Rügyfakadás kezdete - az első hajtáscsúcsok láthatók
08	Rügyfakadás - zöld hajtáscsúcsok láthatók
1	Levélfeljlődés
11	1. levél kiterülése
12	2. levél kiterülése - kisleveles állapot
13	3. levél kiterülése - kisleveles állapot
14	4. levél kiterülése - rövid hajtás állapot
15	5. levél kiterülése - rövid hajtás állapot
16	6. levél kiterülése - rövid hajtás állapot
17	7. levél kiterülése
18	8. levél kiterülése
19	9 vagy több levél kiterülése
5	Virágzat megjelenése
50	Fürtkezdemények megjelenése
53	Fürtkezdemények határozottan láthatók
55	Fürtkezdemények növekedése, virágok szorosan egymás mellett
56	Fürtmegnyúlás, virágok elkülönülése
57	Virágok elkülönültek, virágzat kifejlődött
6	Virágzás
60	Az első pártasapkák elválnak a magháztól
61	Virágzás kezdete – a pártasapkák 10%-a lehullott
62	20%-os virágzás – a pártasapkák 20%-a lehullott
63	30%-os virágzás – a pártasapkák 30%-a lehullott

64	40%-os virágzás – a pártasapkák 40%-a lehullott
65	50%-os virágzás – a pártasapkák 50%-a lehullott
66	60%-os virágzás – a pártasapkák 60%-a lehullott
67	70%-os virágzás – a pártasapkák 70%-a lehullott
68	80%-os virágzás – a pártasapkák 80%-a lehullott
69	Virágzás vége
7	Bogyófejlődés
70	Gyümölcsköttetés kezdete
71	Gyümölcsköttetés, tisztulási hullás
73	2-3 mm-es bogyók, fürtlehlás kezdete
75	Borsó nagyságú bogyók, fürtlehlás
77	Fürtzáródás kezdete
78	Fürtzáródás
79	Fürtzáródás vége
8	Érés
81	Érés kezdete – a bogyók színeződése kezdődik
83	Bogyószíneződés – fajtára jellemző szín kialakulása
85	Bogyópuhulás, zsendülés
87	Szedésérettség - szüret
89	Fogyasztásra érettség
9	Öregedés, nyugalmi állapot
90	Betakarítás utáni állapot
91	Vesszőérettség
92	Levélsárgulás kezdete
93	Levélhullás kezdete
95	50 %-os levélhullás
97	Teljes levélhullás, nyugalmi állapot
99	Betakarított termés